

Faglig beretning ved Årsmødet for Dansk Svineproduktion
Tirsdag den 21. oktober 2008
ved direktør for Dansk Svineproduktion, Nicolaj Nørgaard.

Hvad er meningen? – det er et rigtigt godt spørgsmål som I og vi sikkert har tænkt mange gange det seneste år. Sjældent har der været så meget rod i verdensøkonomien – og aldrig før har pengene fosset så hurtigt ud af jeres pengepung.

Højest overraskende eksploderede fødevarer- korn- og energipriserne sidste efterår. I mands minde har vi ikke før haft så stor ubalance mellem svinekødsprisen og foderomkostningen. Ja – i de værste dele af året har erhvervet tabt knapt ½ mia. kr. – altså hver måned – og de sidste 12 måneder har vi tabt ca. 4 mia. kr. eller som Lindhart sagde – to kr. pr. kg kød.

Begrebet risiko har fået en ny virkelighedsnær dimension, efter de voldsomme udsving på de finansielle markeder - men det seneste halvandet år har det også ramt råvaremarkedet for korn og soja. Sammenhængskraften til selvforsyningsgraden med korn blev meget tydelig ved høsten 2007 og hårdest ramt er de af jer som har outsourcet dyrkningen af jorden for at koncentrere jer om pasningen af grisene.

Vi ved alle, at godt købmandsskab er centralt i driften af en svinebedrift. Min opfordring skal derfor være. Brug vinteren til at sætte jer ind i markedsdynamikkerne og lav jeres egen klare strategi for handel med råvarer og penge.

I fremtiden er det ikke sikkert, at foder skal handles på et-årige kontrakter, som vi plejer. Der er behov for nye tanker om afdækning af svineproduktionens risikofaktorer. Et hjælpværktøj til at følge med på råvaremarkederne og de økonomiske konjunkturer er fx AgroMarkets.

Den ekstraordinære situation gør at mange har valgt at stoppe deres produktion, og især har slagtesvineproducenterne valgt at sige stop. Altså en ubalanceret udvikling, som gør, at endnu flere smågrise nu køres ud af landet, mens vi ser slagterlukninger i Danmark.

En udvikling som ikke står højest på min ønskeseddel. Men jeg må erkende, at det er en naturlig konsekvens af driftsøkonomiske incitamenter og stramme rammevilkår.

Hvad er meningen - tror jeg slagterierne og mange andre tænker!

Disse store omvæltninger giver plads til eftertanke. I Dansk Svineproduktion har vi spurgt os selv – hvad er meningen?

Det skal der være gode svar på ved ethvert godt forsøg og enhver god politik som vi sætter i gang. Meningen er at DSP skal udvikle, afprøve og anbefale de bedste teknologier til at producere svin i Danmark.

Vores viden skal omsættes til praksis, der giver danske svineproducenter internationale konkurrencekraft og de bedst mulige rammebetingelser samt samfundsaccept.

Visionen er at DSP er en førende og international anerkendt vidensvirksomhed. Vi er kendt for vores evner til at udvikle og anvise nye teknologier, som giver stigende nytte og samtidig forbedrer grisenes trivsel og reducerer miljøbelastningen.

Med andre ord kan man sige, at alle grise vokser op i videnskabeligt afprøvede og testede omgivelser. Vi har fokus på miljø, på dyrevelfærd og på arbejdsmiljøet i staldene. Kun ved at være førende indenfor miljøteknologi og dyrevelfærd kan vi sikre danske svineproducenters internationale konkurrencekraft på de kendte og på de nye fremadstormende markeder.

Strategien indeholder 4 hovedområder

- Dyrevelfærd
- Miljø
- Dyresundhed og fødevarer sikkerhed samt
- Konkurrencekraft

Det er 4 hjørnepæle i forhold til spillebanen for den levende gris. – DSP er naturligvis ikke alene på banen men skal spille tæt sammen med de øvrige medspillere fx universiteter, firmaer, rådgivere m.fl.

Konkurrencekraft

Vores faglige udviklingsarbejde skal sikre jer en afgørende konkurrencefordel.

Det sker via

- Et fagligt stærkt avlsarbejde i **DanAvl**
- Fastholdelse af et fortsat højt sundhedsniveau
- Faglig viden om høj **faringsprocent** og håndtering af mange grise pr. kuld
- Faglig viden om grises ernæring, så næringsstoffer udnyttes bedst muligt
- Udvikling af produktionssikre staldsystemer og andre teknologier

Avlsfremgang

Avlsarbejdet er et af vores vigtigste aktiver. Fremgangen er ca. 11 kr. pr. slagtesvin årligt.

Knap en halv gris ekstra pr. kuld betyder at soracerne står for den mest markante fremgang i det seneste år. Det svarer til godt én gris mere pr. årssø. Men det kommer jo ikke af sig selv – det kræver dygtigt **management** at få en moderne sø af denne kaliber til at yde sit bedste. Selv en Ferrari-model yder ikke optimalt på hullede veje.

Vi har også stor fokus på foderudnyttelsen. Det værd at bemærke, at vi – målt på treraceslagtesvindet de seneste 4 år – har forbedret foderudnyttelsen mere end 0,10 foderenhed pr. kg tilvækst. Måske et resultat mange har svært ved at genkende på P-kontrollen. Men den øgede slagtevægt, som vi har set de seneste år, trækker i modsat retning. Fx øges foderforbruget 0,1 foderenhed pr. kg tilvækst for hver gang afgangsvægten stiger 10 kg.

Opformering - omsætningsrekord

De mange saneringer og en eksportsucces gav omsætningsrekord på 413.000 krydsningspolte – hvoraf mere end 86.000 blev eksporteret. Helt bemærkelsesværdigt udgjorde eksportstigningen 30 pct.

Tilsvarende går salget af sæd fra DanAvl-orner også strygende og har nu de seneste to år ligget på den øvre side af 5 mio. sæddoser. Det svarer til, at 87 pct. af samtlige løbninger er gennemført med sæd fra KS-stationer.

”Warentest”

Beviset for succes for Danavl-genetikken kom tydeligt frem ved en uvildig tysk test, hvor søer fra syv avlsselskaber blev løbet med samme Pietrain-linje. Resultatet var entydigt. Slagtesvin baseret på vores DanAvl-sø var de andre klart overlegne med 32 kr. højere dækningsbidrag end gennemsnittet. Indregnes DanAvl-søens potentiale fx kuldstørrelse øges forspringet til hele 62 kr.

Ved kun at bruge kuldstørrelsen som indikator for avlsfremgangen, er DanAvl-søen mindst 5 år foran konkurrenterne. Værdien af de danske gener er nu åbenlyse for tyskerne, og yderligere succesmuligheder for eksport ligger lige til højre benet.

Og som nævnt af Lindhart har vi nu lavet en klar og mere offensiv gearret strategi for eksport af avlsdyr. Hvad er meningen? Fristes flere sikkert til at spørge. Vi har et unikt avlsmateriale, og mange spørger sikkert sig selv – er det nu klogt at sælge?

Vores mål er altid at være foran, og derfor kan vi med fordel øge eksporten og kapitalisere gevinsten fra vores næstbedste avlsgrise. Gevinsten skal tilbagebetales til alle danske svineproducenter.

Selektion for søernes styrke

I nu to år har søers holdbarhed været en del af avlsmålet. Imidlertid kan vi gøre det bedre.

Vores fokus er via nye metoder for genomisk selektion at videreudvikle egenskaben for holdbarhed, så vi også kan bruge det totale antal kuld i søernes livsforløb. Det er metoder, som i vidt omfang er kendt inden for den medicinske og humane forskning. Vores store fokus på øget holdbarhed gør, at vi forventer et yderligere fald i sodødelighed.

Soliv – Projekt

Men avlen gør det ikke alene.

Derfor er 'SoLivskampagnen' skudt i gang. 17 demonstrationsbesætninger deltager – og det foregår i et tæt samarbejde mellem driftsleder, besætningsdyrlæge, svinerådgiver og ansatte i Dansk Svineproduktion.

Et tæt samarbejde, en klar strategi med fokus på 2-6 punkter samt en hyppig opfølgning, er nøglen til succes.

De mest væsentlige fokusområder er:

- Foderregulering og huldstyring
- **Sygestier** og behandlingsforløb
- Rekruttering og håndtering af nye polte
- Håndtering af **skuldarsår**

Ambitionen i demobesætningerne er en tredjedel færre aflivede og døde søer inden 2010. Et ambitiøst mål, men deltagerne tror det er opnåeligt.

Dansk Svineproduktions erklærede mål er 25 pct. færre døde og aflivede søer inden udgangen af 2012.

Hvad er meningen? Jo – bedre dyrevelfærd og bedre produktionsøkonomi.

+25 kr. pr. slagtesvin

Motivation og vilje er kodeordet for succes. Ejere og medarbejdere skal udvise vilje til at ændre daglige rutiner, hvis det skal lykkes at gøre en forskel.

Demo-projektet ”+ 25 kr. pr. slagtesvin” – har det sigte – med kendt viden – at forbedre resultatet og indtjeningen hos ca. 50 slagtesvineproducenter.

De helt klare fokusområder i handlingsplanerne er:

- Sikre optimal ventilation og klima
- Etablering og brug af **sygestier**
- Korrekt fodringsstrategi og styring
- Korrekt diagnose og behandling af sygdomme.
- Og ikke mindst systematik, systematik og systematik

I forløbet har der været en god og tæt opfølgning for at holde motivationen.

+ 66 g i daglig tilvækst, $\pm 0,08$ FEsv/kg tilvækst og 1,1 pct.-enhed færre døde grise. Det er de foreløbige resultater baseret på data fra 43 besætninger.

Der er stor variation i de opnåede resultater, og over halvdelen af besætningerne er næsten i hus med +25 kr. pr. slagtesvin, mens den anden halvdel stadigvæk mangler et stykke i at nå målet. Og igen – det er vilje, motivation og systematik, som gør en forskel.

Jeg undres ofte over, at mange ikke vil tjene penge ved bare at gøre det lidt bedre, når nu værktøjer som Vækstmanagement og Vådfodermanagement er tilgængelige for alle. Det kræver kun et kort opkald til din svinerådgiver.

Disse demo-projekter viser den store synergi, som kan opnås via et tæt samarbejde med besætningens svinerådgiver og dyrlæge. Derfor opfordrer jeg jer alle til at efterspørge et sådan styrket samarbejde hjemme i jeres besætninger.

Udviklingssamarbejde

Tilsvarende viser måltret og fokuseret rådgivning fra en specialiseret farestalsrådgiver, vådfoderrådgiver, ESF-rådgiver mv. er vejen frem – og ofte fås 10 kr. retur for hver krone investeret i rådgivning.

Systematik og gennemslagskraft er en god cocktail selv for meget dygtige svineproducenter og driftsledere – ja måske for os alle sammen. Sæt mål – og følg målene til dørs. Det skaber resultater der viser sig direkte på bundlinjen.

35 grise pr. årssø

Og jo – 35 grise pr. årssø er inden for rækkevidde. Den bedste andel af besætningerne har allerede i dag mere end 14 levendefødte grise pr. kuld. Vores nuværende avlsfremgang gør, at vi om 3-4 år opnår yderligere mindst én ekstra levendefødt gris pr. kuld.

I dag passer en sø 12-13 grise pr. kuld. Vi ved også, at mange søer er udstyret med 15 patter, men det kniber ofte med at passe de 15 grise.

Fremadrettet har vi stadig meget at lære om **management** og mælkeydelse, hvis det skal lykkes at passe 15 grise pr. kuld med et godt resultat.

Jeg vil opfordre jer til at forsøge at lægge én ekstra gris til de stærke søer for derved at opbygge jeres egne erfaringer.

Alternativet til at passe 15 grise pr. kuld er at have endnu flere **ammesøer**. Her er en smertegrænse både af hensyn til antallet af farestier og det at finde egnede ammesøer.

Skulderrisikoprævalens – ny handlingsplan

Antallet af **skulderrisikoprævalens** er faldende. Det bekræftes af registreringerne i Dyrlægeforeningens database samt af, at antallet af politianmeldte skulderrisikoprævalens blev mere end halveret fra 2006 til 2007. Det skal I have stor ros for. Det er vigtigt, at vi fastholder den positive udvikling.

Senest er kommet ny praksis som gør, at **skulderrisikoprævalens** af grad 3 ikke nødvendigvis medfører politianmeldelse, hvis det dokumenteres, at soen straks er sat i sygesti og taget under behandling. Samme forhold gælder ved ophelet skulderrisikoprævalens af grad 3, som konstateres ved slagting.

Vi fastholder anbefalingen om, at ved begyndende rødme på skulderpartiet skal soen sikres et blødt leje. Hvis såret forværres, skal soen fravænnedes og sættes i sygesti.

I foråret 2009 forventes en ny handlingsplan for håndtering af **skulderrisikoprævalens**.

Den vil omfatte:

1. Maksimalt 2 pct. svære **skulderrisikoprævalens** ved levering af slagtesøer
2. Obligatorisk **sundhedsrådgivningsaftale** i alle større svinebesætninger
3. En maks. grænse for lette **skulderrisikoprævalens** på besætningsniveau
4. For mange **skulderrisikoprævalens** udløser et "gult kort", som indberettes til Fødevarestyrelsen

Ved gult kort skal der indføres en handlingsplan for at komme problemet til livs, og der vil være hyppigere besøg af velfærdskontrollen.

Vi har arbejdet hårdt for at få en mere brugbar bedømmelse af **skulderrisikoprævalens**. Det er efterspurgt af både myndigheder, rådgivere og ikke mindst svineproducenterne og deres medhjælpere. Tre kategorier: "ingen", "let" og "svær" er i forslag, i modsætning til nuværende fem trin fra grad 0 til grad 4.

Pæne skuldre

I projektet "pæne skuldre" har vi fokus på yderligere at reducere antallet af **skulderrisikoprævalens** i besætninger, som i forvejen har gjort en indsats.

Vi ved det handler altid om et langt og sejt træk – og der er ingen lette løsninger.

Ofte møder vi to gennemgående problemer:

1. Utilstrækkelig huldstyring i drægtighedsstalden
2. Stort vægttab i farestalden

Fokus skal derfor være rettet mod:

1. Udsæt risikosøer og fokuser på underlag i stien
2. Optimal fodring og huldstyring både under drægtighed og i farestald

Og husk.

Her gælder **ikke** – nok se men ikke røre, for korrekt **huldvurdering** kræves berøring – langs ribbenene, hen over ryggen og ned over hofterne. Er du i tvivl – så se vores nye huldvurderingsfilm på vores hjemmeside.

En ekstra motivationsfaktor er, at et tiltag mod **skuldarsår** ofte samtidig giver en generel produktivetsfremgang.

Arbejdsgruppe om hold af svin

Sidste års varsling om knap 100 g **halm** pr. gris pr. dag fra januar 2018 blev skudt til hjørne efter høringsrunden. Konklusionen blev, at der skal yderlig forskning til. Der går mindst tre år inden vi har en ny afklaring med hensyn til rode- og beskæftigelsesmateriale.

Løsgående diegivende søer

Søerne skal være løse – også i farestalden. Det er første delmål. Andet delmål er samtidig at sikre pattegrisene en ordentlig velfærd. Vi kan ikke acceptere en højere forekomst af ihjellagte og tilskadede pattegrise.

Det kniber med at komme i hus med det sidste delmål, hvorfor vi endnu ikke kan anbefale den rette løsning til løsgående diegivende søer.

Men i et tæt samarbejde med både Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, inventarbranchen, svineproducenter og Dyrenes Beskyttelse arbejder vi hårdt på at udvikle produktionssikre og konkurrencedygtige farestier til løsgående søer.

Hertil savner vi svineproducenter, som vil åbne deres besætninger og samarbejde med os om at udvikle en driftssikker og intelligent faresti.

Samtidig kan jeg love, at når vort vidensgrundlag er stærkt nok, vil vi i Dansk Svineproduktion gå i front for en positiv politik på dette dyrevelfærdsområde.

Vi er fuldt ud klar over, at løse søer i farestalden er en vigtig brik for at imødekomme den politiske dagsorden, og hvem ved – måske er der her mulighed for at opnå en merpris i lighed med UK produktionen.

Kastration

Schweiz, Norge og Holland er på vej til at stoppe brug af kastration uden bedøvelse.

Det satte dagsordenen her i foråret, mens hr. og fru. Danmark fik vist – det vi roligt kan kalde en langtrukken kastration for åben skærm.

Hvis det stod til os, var vi naturligvis gerne fri for at kastrere grisene. Det ville både give bedre dyrevelfærd, bedre økonomi og ikke mindst mindre arbejde.

Dyreværnsrådet under Justitsministeriet anbefaler, at de nuværende regler fortsætter de næste 5 år. Dog skal der senest 1. januar 2010 bruges smertelindring ved kastration. Til gengæld kan Rådet ikke anbefale egentlig bedøvelse før kastration. I morgen bliver dette forhold afklaret politisk. Vores pejlinger siger mig, at sagen lander fornuftigt.

I Holland er der en frivillig hensigtserklæring, og aftalen omfatter kun en del af produktionen. De har målrettet valgt at udvikle CO₂-bedøvelse.

Ud fra et dyrevelfærdsmæssig synspunkt mener vi i lighed med dyreværnsrådet, at denne bedøvelsesform ikke er problemfri.

I Tyskland arbejder de efter en model svarende til udtalelse fra det danske Dyreværnsråd.

Smertelindring

Lige nu er der ganske få godkendte præparater til smertelindring. Vi har derfor kun godt et år sammen med myndighederne og medicinalfirmaerne til at finde relevante præparater og en fornuftig praksis for brugen.

Vi følger udviklingen tæt i det øvrige EU for at vurdere de løsningsmodeller, der arbejdes med i andre lande. Ydermere arbejder vi selv med at finde alternative løsninger på kastration af hangrise.

Cikorie og skatol

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet fandt i nogle mindre undersøgelser, at cikorie reducerede skatolindholdet i spæk hos hangrise.

Vi er selv undervejs med en test. De sidste 14 dage før slagting fik hangrise et foder tilsat 15 pct. cikorie. De foreløbige resultater viser et reduceret skatolindhold ved brug af cikorie, men der er fortsat mange uafklarede forhold.

Improvac – kastration

En anden mulighed er via vaccine at immunokastrere hangrisene via to vaccinationer sidst i slagtesvineperioden.

Men hvad siger både den globale forbruger og I som svineproducenter til brug af sådanne bioteknologiske løsninger. Det er helt afgørende for, om teknikken immunokastration har en fremtid.

Personligt tror jeg, at immunokastration sammen med de nye automatsprøjter har en fremtid. Vi påbegynder en test af Improvac her i efteråret, og vaccinen forventes godkendt i EU medio 2009.

Kønssorteret sæd

Et tredje perspektiv er kønsselektion. I øjeblikket er der fundet to kandidatproteiner på sædcellernes overflade, som afspejler cellens køn. **Antistoffer** mod disse proteiner er identificeret. Går alt som ønsket, kan disse antistoffer bruges til at eliminere hancellerne. Om kort tid insemineres de første søer for at vurdere, om sædcellerne overhovedet er levedygtige. Der vil gå yderligere 2-3 år, før vi har svar på, om kønssorteret sæd er en brugbar metode.

Sortering på slagteriet

En fjerde mulighed er på slagteriet at genindføre frasortering af grise med hangriselugt. Lige nu vurderer Danske Slagterier en fælles europæisk løsning.

I forhold til kastrationsproblematikken kan man igen spørge – hvad er meningen?

Meningen er accept af vores produktionsmetoder, og vi skal helst kunne levere varen uden meromkostning. Potentialet ligger i øget foderudnyttelse og kødprocent hos hangrise og sparede omkostninger med kastration. Bedøvelse og smertelindring lyder i den sammenhæng desværre som en yderligere omkostning.

Og nu til noget helt andet.

Dansk dyrket majs

Nye og mere kulderesistente majssorter samt en relativ længere vækstsæson som følge af klimaforandringerne gør dansk dyrket majs meget interessant, idet den har væsentligt højere udbytte end traditionelle kornsorter.

Alene af det faktum, at mælkeproducenterne dyrker 12.000 foderenheder pr. ha betyder, at vi er nødt til at undersøge mulighederne for dansk dyrket **majs**, hvis vi fortsat vil være med i kampen om jorden.

De foreløbige analyser viser, at dansk dyrket **majs** næringsstofmæssigt er fuldt på højde med importeret majs. Foran os ligger et betydeligt potentiale for bedre udbytter samt reduceret pesticid behandlingshyppighed ved at tillade dyrkning af round-up resistente biotek majs på samme niveau som vores amerikanske kolleger.

Amerikanerne kalder dette grøn vækst. Tilsvarende skal både vi og regeringen nu i gang med at fastlægge en strategi for Grøn Vækst frem mod 2020. Og vi har brug for en diskussion af de positive muligheder Bioteknologi kan, hvis vi ikke skal tabe yderligere konkurrencekraft til vores kolleger i syd og nord Amerika samt Asien.

Vi er også i den situation, at det ikke er realistisk at tørre den høstede **majs**. Vi skal finde en elegant måde at konservere og opbevare den våde majs.

For ikke at gentage andres fejl er vi netop nu i gang med at indsamle erfaringer for de af jer, der allerede eksperimenterer med **majs**. Allerede næste år forventes øget majsdyrkning. Det er nu, at vi skal kende vores besøgstid, og vi er derfor på vej med at afprøve kernemajs i **vådfoder**.

Nicheproduktion

Efter en årrække med forholdsvis beskeden aktivitet har vi i Dansk Svineproduktion fra i år besluttet at igangsætte forholdsvis store aktiviteter på at videreudvikle økologisk- og frilandsproduktion. Det gør vi bl.a. i et tæt samarbejde med dyrenes beskyttelse, Økologisklandsforening m.fl.

Første fokus er videreudvikling af nye farehytter, der giver bedre produktionseffektivitet, og som samtidig tager hensyn til søernes stigende størrelse.

Bedre logistik i at drive et **udendørs sohold** et andet nyt indsatsområde.

Vi har også besluttet at styrke mulighederne for at produktdifferentiere ved at undersøge gourmet muligheder i nye eksotiske krydningsgrise. I første omgang vil vi eksperimentere med Iberiske landsvin og ungarske Magalit grise.

Og nu til en af vores helt store udfordringer lugt og miljø.

Lugt og beliggenhed

Lige meget hvor man bor – er det vigtigt altid at have et godt forhold til sin nabo – og ikke mindst når det drejer sig om lugten af svin.

Den absolut billigste løsning er at placere sit staldanlæg langt væk fra naboerne.

Selv udtjente landbrugsejendomme er i høj kurs, hvis blot der er langt nok til nærmeste nabo. Det er spottet af ejendomsrådgiverne.

Staldsystem

Flere møder ved udvidelser krav om nulløsning på lugtområdet. Ved udvidelser under 33 % kan det løses ved at gå fra fuldspalte gulve til delvist spaltegulv.

Men når det gælder slagtesvin, er jeg godt klar over at mange af jer tænker "Kumme under hele stien er eneste driftsikre løsning". Det er også fortsat muligt, men i mange tilfælde kræver det andre tiltag i form af gyllebehandling eller luftrensning. Et område hvor det er meget svært at rådgive om den ideelle løsning.

Gyllebehandling

Det er velkendt, at gylleforsuring reducerer ammoniaktabet væsentligt, mens det kniber mere med at gøre noget ved lugten.

En pilottest med ozonbehandling af gylle har tidligere vist op til en halvering af lugtemissionen.

Et nyt produkt kaldet "smellFIGHTER" er en videreudvikling af ozonbehandlet gylle. Lige nu er et fuldskalaanlæg i test. Udfordringen er at eftervise de gode resultater fra pilotundersøgelsen. Testresultaterne vil tidligst være klar om et år.

Luftrensning

Syrerensere er meget effektive med hensyn til ammoniakreduktion. Flere af produkterne er relativt driftsikre, hvis blot man kan leve med en gang imellem at skulle rense filtrene. Men syrerenserne kan ikke reducere lugten.

Vi har imidlertid gode erfaringer med de biologiske luftrensere. En tidligere test har i sommerperioden vist en 30 pct. reduktion af **lugtemission**. Vi har endvidere testet træflis som biofiltre med rigtige gode resultater og med lugt reduktion på op til 60-70 pct. Flere firmaer forsøger i nu at implementere træflisen i deres luftrensere.

Delrensning af ventilationsluften

Vi arbejder hårdt på at finde omkostningseffektive løsninger og delrensning af ventilationsluften er en af de billigste metoder til reduktion af ammoniaktabet. Hvis fx 25 pct. af maksimal **ventilationskapacitet** syrerenses i en stald med drænet gulv – reducerer det ammoniaktabet 70 pct. Omtalte koster ca. 11 kr. pr. svin ved 2.000 stipladser, hvilket fortsat er for dyrt.

Delrensning og gulvudsugning

Vi afsøger nu de muligheder, der er i en effektiv delrensning via en gulvudsugningskanal i stalde med gyllekumme under hele slagtesvinestien.

I vores klimakamre har vi i indledende forsøg vist, at det via gulvudsugning er muligt at udtrække en relativ stor andel af ammoniakken i 10-15 pct. af maksimal **ventilationskapacitet**. Ydermere giver dette system en markant forbedret luftkvalitet og arbejdsmiljø i stalden, hvilket gør konceptet yderst interessant. Mange forhold skal fortsat afklares, før vi har et færdigt koncept. Helt afgørende er at finde den rette balance mellem spaltegulvets åbningsareal og den optimale gulvudsugningskapacitet. Endvidere at vurdere effekt på lugt, samt hvordan dette koncept kan integreres i bygningskonstruktionen osv.

Konceptet skal testes over mindst et år for at fastlægge den præcise effekt af delrensning i kombination med gulvudsugning.

Vi forventer at dette staldkoncept vil være forholdsvis omkostningseffektivt og således et potentielt spændende alternativ til forsøringsanlæg.

Idéen i dette staldkoncept er så lovende, at vi allerede nu for nye staldanlæg til slagtesvin opfordrer jer til at indtænke mulighederne gulvudsugning svarende til 10-15 pct. maks. **ventilationskapacitet**.

Miljøgodkendelser

Ved årsskiftet forventes som nævnt af Lindhart at ligge 2.600 uafsluttede miljøgodkendelsessager i kommunerne. Det er uholdbart mange set i forhold til Miljøministerens opsatte mål om 1.200 afsluttede sager i 2008.

Desværre kender vi allerede næste barriere i kommunernes sagsbehandling. Det er en usikker håndtering af begrebet "Bedste Tilgængelige Teknologi" som populært benævnes BAT.

Uden måske at vide det har I alle indarbejdet gode BAT løsninger – som fx:

- Udbredt brug af enzymet **fyfase**, benzosyre til smågrise samt **fasefodring** ved sohold
- Slangeudlagt / nedfældet gylle
- Udbredt brug af gyllekøling i nyere staldanlæg
- Til smågrise er to-klimastier med 2/3 fast gulv vidt udbredt.

En basal forudsætning for, at en teknologi kan betegnes som BAT er, at teknologien er **tilgængelig**. Med andre ord skal teknikken være så omkostningseffektiv og driftssikker, at den kan indføres bredt i landbruget.

Senest har Miljøstyrelsen overfor kommunerne præciseret, at de i enhver godkendelsessag skal vurdere, om de med begrundelse i BAT skal stille vilkår om skærpede miljøkrav ud over det generelle beskyttelsesniveau.

Vi oplever, at mange har sat kikkerten for det ene øje og stillet skarp på opnåelig miljøeffekt, mens der er en klap for det andet øje. Resultatet er uensartet administration af BAT-kravet. Det er helt uacceptabelt - og hvad er meningen?

Ved alene at fokusere på miljøeffekt uden at vurdere fx dyrevelfærd eller om en BAT-teknologi nu også er så økonomisk tilgængelig, at den kan indføres bredt i landbruget, så taber vi som erhverv hurtigt konkurrencekraft.

Jeg er ikke sikker på denne trend er i tråd med Regeringens ønske om udvikling af et bæredygtigt og miljøeffektivt landbrug.

Vi har brug for handling nu – og det er:

1. Fremdrift i beskrivelse og vejledning i brugen af de enkelte BAT-teknikker
2. En uvildig udredning af erhvervets økonomiske bæreevne. Denne skal bruges i vurdering af, hvornår en teknologi er økonomisk tilgængelig
3. At det ikke kun er en kommunal beslutning om, hvornår en teknik er økonomisk tilgængelig

I snart mange år har vi – ofte i samarbejde med andre – arbejdet hårdt for at udvikle omkostningseffektive miljøløsninger, og har herved opnået stor faglig kompetence.

Vi giver gerne Miljøstyrelsen en kærkommen hjælp i udredning af det nødvendige grundlag til håndtering af BAT-begrebet.

Det handler om åbenhed, ærlighed og tillid, og det at kunne se i samme retning for at finde de bedste driftssikre og omkostningseffektive miljøløsninger. Det er ikke os som stikker hovedet i busken.

Dog vil vi sige klart nej til teknologier, som enten ikke er driftssikre, eller som er alt for omkostningstunge. Vi kan under ingen omstændigheder nikke til teknikker, som vil underminere erhvervets konkurrencekraft.

Justeret grundlag for dyreenheder

Til sidst de gode nyheder. Grundlaget for én dyreenhed forventes justeret.

Det er påvist, at en gris udskiller mindre kvælstof end tidligere antaget. Dette sammen med en generel udvikling i effektivitet gør, at slagtesvin og specielt smågrise på basis af det nuværende grundlag udskiller langt under 100 kg kvælstof pr. dyreenhed.

Det forventes, at der relativt kan medgå ca. 10 pct. flere slagtesvin og tæt på 20 pct. flere smågrise pr. dyreenhed end tidligere. Sohold forbliver uændret.

Konsekvensen er et reduceret harmoniareal og færre gylleaftaler ved samme produktionsomfang. Et udestående problem er, hvordan en relativ større fosforbelastning fra specielt smågrisene skal håndteres. Justeringen forventes at gælde fra september 2009.

Fosfor og Vandmiljøplan III

Vi har afsluttet vores forsøg med dobbelt dosis **fyfase** i foderet. Resultaterne er indarbejdet i normerne for fosfor. Hele branchen bruger nu høj fytasedosis.

Derved er forbruget af monocalciumfosfat reduceret væsentligt.

På basis af 1,4 dyreenhed udbragte vi i 2000 39 kg **fosfor** pr. ha, mens det i 2007 var nedbragt til 28 kg. Ved næste opgørelse forventes yderligere fald, som følge af nye normer og brug af høj fytasedosis. Målet er at komme ned på 24 kg fosfor pr. ha.

Vandmiljøplan III midtvejsevalueres lige nu. Det er vores vurdering, at delmålet om en 25 pct. reduktion i landbrugets fosforoverskud inden 2009 er nået.

Her er svinebranchens konsekvente brug af **fyfase** et skoleeksempel på, at grundigt forsøgsarbejde muliggør en miljøindsats uden at gå på kompromis med produktionsøkonomien. For os giver dette god mening, men hvor er den politiske anerkendelse?

Gylleseparation

Forbrænding af den tykke fiberdel efter gylleseparation har høj prioritet. Sammen med Dansk Landbrug presser vi på for at fjerne forskellige politiske og faglige barrierer – så som affaldsvarmeafgift, og det at husdyrgødning betragtes som affald og ikke biomasse mm.

At forbrænde den tungt omsættelige andel af husdyrgødningen vil i høj grad tælle på plus kontoen for god miljøeffekt i form af:

- CO₂ neutral energi
- Reduceret CO₂ belastning
- Reduceret nitratudvaskning
- Reduceret ammoniaktab
- Fosforbalance
- Reduceret lugt

Et større forskningsprojekt er på vej. Idéen er at udtrække og recirkulere askens indhold af **fosfor**. Endvidere arbejdes der med forskellige teknikker for at udtrække kvælstof fra gyllens væskefase. I givet fald er grundlaget skabt for miljømæssigt at adskille husdyrbrug og markbrug.

Netop forbrænding kan blive det teknologispring, der kan bringe dansk svineproduktion et kæmpe skridt videre ikke mindst i forhold til Regeringens plan om Grøn Vækst frem til 2020. Her er forbrænding grundlaget for bedre miljø, flere grise pr. ha, større bedrifter og herigennem bedre dyrevelfærd.

Hvad er så meningen med afgifter ved forbrænding af gyllefibre, når der samtidig gives tilskud til grøn energi fra vindmøller og biogas? - Jeg forstår det ikke! Men jeg vil slås for, at vi får en reel mulighed for at udnytte denne energiressource.

MRSA og antibiotikaresistens

MRSA, der er en forkortelse for Methicillin-resistent Staphylococcus aureus, har været kendt i Danmark siden starten af 1960'erne. Bakterien, som er resistent overfor en række antibiotika, har hidtil kun været et problem for hospitalerne. For nylig er den fundet hos dyr – herunder grise. Bakterien giver ikke sygdomsproblemer hos svin, ligesom kødet fra grisene ikke udgør en risiko for forbrugere. MRSA er således ikke et fødevarer sikkerhedsproblem.

Mennesker, der arbejder med grise, risikerer at blive bærer af bakterien. Selvom man bærer bakterien, vil man kun sjældent blive syg og hos sunde og raske personer giver MRSA sjældent alvorlige infektioner. Hos hospitalsindlagte patienter med et svækket immunforsvar kan MRSA give alvorlige infektioner, som kun kan behandles med specialantibiotika.

MRSA er altså et potentielt arbejdsmiljøproblem og med mange ansatte er vi nød til at forholde os hertil. For at være på forkant tilbyder vi her på kongressen, at alle kan blive undersøgt, om de bærer MRSA-bakterien. Det er frivilligt, om man vil lade sig teste, og der er tale om en 100 pct. anonymiseret undersøgelse. Svaret sendes direkte fra Statens Serum Institut, til den enkelte. Samtidig står vi parate med oplysning om forholdsregler samt besvarelse af jeres spørgsmål.

Er en besætning MRSA positiv kræver det, at man tager nogle forholdsregler. Bl.a. bedre hygiejne i forrum – fx brug af papirhåndklæder.

Er man selv MRSA-positiv eller har forhøjet risiko herfor er også vigtigt at vide, såfremt man selv får brug for antibiotikabehandling.

Nu er det sådan, at MRSA er et vidt udbredt problem rundt i verdenen og lad mig slå fast at vi ikke planlægger nogle saneringstiltag tværtimod må vi nok indstille os på at leve med MRSA.

I Danmark formodes at mindst 5-10 pct. af svinebesætninger er smittet med MRSA. Ingen kender det præcise omfang og derfor har vi brug for screeningsresultatet.

Afslutning

Meget har påvirket vores erhverv det seneste år. Vi skal håndtere skærpede krav til både miljø og dyrevelfærd. Vi skal fastholde og tiltrække kompetent arbejdskraft. Og ikke mindst er det noget af en udfordring at få en høj nok pris for vores varer – eller rent ud sagt – at fastholde konkurrencekraften.

Alle normaliteter er i øjeblikket ude af kraft. Imens kører strukturudviklingen i en retning og i et gear vi ikke tidligere har oplevet.

Det er svært at vide, hvad der er rigtigt eller forkert. Men vores fremtidsvision er helt klar. Svinesektoren som helhed skal fortsat spille en betydelig rolle i det danske samfund – det at fødevarer sektoren i 2020 fortsat er et af landets vigtigste kompetenceområder.

Ambitionen er at fastholde dynamik, position og konkurrencekraft gennem en voldsom satsning på nye teknologiske løsninger.

Vi vil have stor fokus på udviklingen af vores rammebetingelser – samt mod en ansvarlig håndtering af miljø, dyrevelfærd og fødevarer sikkerhed på svinebedrifterne.

Og ikke mindst. I skal med stoltheden og med glæde åbne jeres stalde for det omgivende samfund. Det er en vigtig opgave at fortælle forbrugeren hvad vi gør så det ikke kun er fjernsynet der i kort glimt sætter dagsordenen.

Slutteligt skal der lyde en stor tak til alle vore mange samarbejdspartnere, og det lige fra konsulenter, dyrlæger, firmaer, forskningsinstitutioner og myndigheder med flere.

Speciel stor tak skal lyde til Fødevarerhverv for deres støtte i form af Landdistrikts- og Innovationsmidler til vores kampagneprojekter som fx SoLiv, pæne skuldre og +25 kr. pr. slagtesvin samt til en række miljøprojekter herunder klimakamrene på Grønhøj.

Tak til bestyrelsen for et godt og konstruktivt samarbejde i mit første år, men ikke mindst en stor tak til medarbejderne for at have taget godt imod mig. Jeres arbejdsglæde, loyale og ihærdige indsats er grundlaget for at nå den lagte strategi.

Og endelig tak til jer i salen, fordi I trods årets modgang holder ud og dermed er klar til nye og bedre tider.